

לקוטי תורה • פרשת תזריע • מאמר 5

אדם כי יהיה בעור בשרו

”וכי יהיה בעור בשרו”

הנגעים, פגעי העור שבתורה, אינם טומאה רגילה אלא אורות עליונים ודינים קשים של קדושה. הם מופיעים רק אצל אדם — האדם השלם, שכיר את כל מה שבתוכו מלבד הפסולת החיצונית ביותר — ובאמצעות הכוהן, המגלם חסד עליון, אפשר להמתיקם ולהפכם לטוב שלם.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/tazria/5](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/tazria/5)

הנקודה

הנגעים, פגעי העור שבתורה, אינם טומאה רגילה אלא אורות עליונים ודינים קשים של קדושה. הם מופיעים רק אצל אדם – האדם השלם, שבירר את כל מה שבתוכו מלבד הפסולת החיצונית ביותר – ובאמצעות הכוהן, המגלם חסד עליון, אפשר להמתיקם ולהפכם לטוב שלם.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

התורה פותחת את דיני הנגעים במילה "אדם", הכינוי הנעלה ביותר לאדם. אדם הוא "שלמות הכול": כלולות בו חסד, גבורה ורחמים, וכן כל המידות הנחוצות למי שמנהיג את העולם; ואילו מי שקשור למידה אחת או לשתיים בלבד נקרא "איש", כפי שמשה נקרא "איש האלקים". במעשיו יכול אדם להעלות דברים או להורידם, ולכן העולם כולו תלוי בו. אדם כזה עשוי לתקן את כל מדרגותיו העליונות, ובכל זאת להותיר רע ופסולת ב"עור בשרו", המדרגה הנמוכה ביותר שלו; אלה מתגלים כנגעים, שאינם נוצרים בדרך הטבע אלא בדרך נס. גם הנגעים עצמם נעלים: אדם נטמא רק לאחר שהכוהן מכריז עליו שהוא טמא, ועד אז הנגע הוא אור עליון, דין קשה של קדושה. כאשר מביאים אותו אל אהרן הכוהן, חסד עליון, הנגעים נמתקים והופכים לטוב שלם, אף שיש נגעים שאי אפשר להמתיק. הנגעים אינם מופיעים עוד, משום שהם דורשים שהרע יתברר מן הפנימיות, ואילו כיום נותר מעט רע בפנימיות גם אצל הצדיקים.

מבנה

1	אדם – שלמות הכול	191
אדם כולל חסד, גבורה, רחמים וכל מידה הנחוצה למנהיג; מי שקשור למידה אחת או לשתיים, כמו משה המכונה "איש", אינו נקרא אדם. אדם מעלה ומוריד, והעולם תלוי בו (הזוהר על משפטים; המדרש על "אדם אחד מאלף מצאתי").		
2	פסולת בעור בשרו	191
מי שתיקן את כל מדרגותיו העליונות עדיין עשוי להותיר פסולת שלא התבררה בקצה לבושיו, בשכבה החיצונית ביותר שלו. היא מתגלה כנגעים, שאינם נוצרים מנוזלי הגוף (כפי שכותב הרמב"ם, שינוי כזה שוב אינו מתרחש בזמננו), אלא בדרך נס.		
3	אורות עליונים שהכוהן ממתיק	191
נגע אינו טומאה עד שהכוהן מכריז עליו שהוא טמא; קודם לכן הוא אור עליון, דין קשה של קדושה (עץ חיים; הרמ"ז). הכוהן, חסד עליון, היד הימנית, ממתיק אותו; וכשהוא אומר "טהור", הוא הופך לטוב שלם. יש נגעים שאינם יכול להמתיק.		
4	מדוע אין נגעים כיום	191
הנגעים מעידים שהרע התברר מן הפנימיות של הגוף והנפש ונותר רק בחוץ; אצלנו גם לצדיק יש עדיין מעט רע בפנימיות (תורה אור, מקץ, "כי אתה נרי"; תניא, פרק י').		

אדם אדם

הכינוי הנעלה ביותר לאדם, "שלמות הכול": מי שכלולות בו כל המידות — חסד, גבורה ורחמים — וכל אופני ההתנהגות הנחוצים להנהגת העולם, בניגוד ל"איש", הקשור למידה אחת בלבד.

נגע נגע

פגע עור המתואר בויקרא יג. כאן הוא סימן, שאינו נובע מן הטבע, לכך שנותרה פסולת בשכבה החיצונית ביותר אצל מי שבירר את כל השאר; מצד עצמו הוא אור עליון, ואינו נעשה טמא אלא לאחר שהכוהן מכריז עליו כך.

דינא קשיא דקדושה דינא קשיא דקדושה

חומרה השייכת לקדושה עצמה. לפי עץ חיים, הנגע אינו טומאה אלא דין קשה וקדוש, שממנו יכולים הכוחות החיצוניים הטמאים לקבל יניקה.

חסד עליון, היד הימנית חסד עילאה דרועא ימינא

הכוהן מגלם את החסד העליון, שתיקוני הזוהר מכנה "היד הימנית". החסד ממתיק את הדינים, ולכן אמירתו של הכוהן "טהור" הופכת את הנגע לטוב שלם.

בירור בירור

הפרדת הרע והפסולת מן הטוב באמצעות עבודת ה' של האדם. הנגעים מופיעים רק לאחר שהעבודה הזאת הושלמה בפנימיות ונותרה רק הפסולת החיצונית ביותר.

פנימיות וחיצונית פנימיות וחיצונית

הגרעין הפנימי והשכבה החיצונית של הגוף והנפש. הנגעים מעידים שהרע נותר רק בחיצונית; בזמנו נותר מעט רע בפנימיות גם אצל הצדיקים.

קטע 1 • 11

אדם — שלמות הכול

קטע 2 • 11

פסולת בעור בשרו

קטע 3 • 11

אורות עליונים שהכוהן ממתיק

קטע 4 • 11

מדוע אין נגעים כיום

1 אדם כי^{1,2} יהיה בעור בשרו. אדם הוא במדרגה גדולה לפי שהוא שלימו דכולא.³ פ"י מפני שהוא כלול

מכל הבחי' חו"ג [חסד וגבורה] ורחמים וכל המדות והנהגות השייכות במי

"כאשר יהיה באדם בעור בשרו". אדם הוא מדרגה גדולה, משום שהוא "שלמות הכול". כלומר, הוא כולל את כל

הבחינות: חסד, גבורה ורחמים, וכן את כל המדות ואת אופני ההנהגה השייכים למי

המאמר פותח בפסוק שבו מתחילות הלכות נגעים, נגעי העור שבתורה, והאדם הלוקה בהם נקרא אדם. אדם הוא הכינוי הנעלה ביותר לאדם, משום שפירושו "שלמות הכול": מי שכולל את כל המעלות — חסד, גבורה ורחמים — ואת כל התכונות ואופני ההנהגה הנדרשים ממושל.

שהוא שליט ומושל בעולם משא"כ מי שהוא דבוק לבחי' א' בלבד או שתיים אינו נק' אדם

שהוא שליט ומושל בעולם; ואילו מי שדבוק בבחינה אחת בלבד, או בשתי בחינות, אינו נקרא אדם,

מושל צריך להיות מסוגל להגיב לכל מצב בחסד, בגבורה או ברחמים, לפי הנדרש. מי שקשור רק לאחת מן התכונות האלה או לשתיים, גם אם הן נעלות, חסרה לו השלמות הכוללת הזאת, ולכן אינו נקרא אדם.

כמו משה האיש⁴ איש האלקים⁵ אע"פ [אף על פי] שבחיי משה למעלה מעלה מ"מ בחיי אדם למעלה הימנו כמ"ש בזהר פי תזריע דמ"ח ע"א^{6,7} והיינו מפני היות בו כל הדברים כו' ויוכל להעלות למעלה בעניניו ומעשיו.

כמו "משה האיש", "איש האלקים". אף שמדרגת משה גבוהה ביותר, מכל מקום מדרגת אדם גבוהה ממנו, כפי שנכתב בזהר, פרשת תזריע, דף מח, ע"א. והיינו משום שכל הדברים כלולים בו וכו', והוא יכול להעלות למעלה באמצעות עניניו ומעשיו,

משה נקרא איש — "משה האיש", "איש האלקים" — ולא אדם. הוזהר בפרשת תזריע מסביר שהוא נקרא איש מפני שהוא נקרא עבד המלך, ואילו אדם הוא "שלמות הכול". לכן, אף שמדרגת משה גבוהה ביותר, מדרגת אדם, הכוללת את כל הדברים, גבוהה ממנה; אדם כזה יכול להעלות הכול למעלה באמצעות עניניו ומעשיו.

ולהשפיל למטה וכל העולם תלוי בו (וע' ר"פ משפטים דצ"ד סע"ב [סוף עמוד ב.])⁸ ובמדרש ויקרא רבה ר"פ ב' ובהקלת ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי^{10,11} אדם זה משה¹² שבא לאלף דור¹³ כו')

ולהשפיל למטה, וכל העולם תלוי בו. (ועיין בזהר, תחילת פרשת משפטים, דף צד, סוף ע"ב; ובמדרש ויקרא רבה, תחילת פרק ב; ובמדרש קהלת על הפסוק "אדם אחד מאלף מצאתי": "אדם — זה משה, שבא לאלף דור" וכו').

מכיוון שאדם כולל את הכול, הוא יכול גם להעלות דברים למעלה וגם להורידם למטה, והעולם כולו תלוי בו. המוסגר מפנה לזהר בתחילת פרשת משפטים, שבו מי שזוכה ביותר נקרא אדם "בדרך אצילות" ושולט בכל צבאות מעלה ומטה, וכן למדרש על "אדם אחד מאלף מצאתי", המפרש שאדם זה הוא משה.

והנה אדם הזה כשמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים והבחי' שלמעלה יוכל להיות עדיין בעור בשרו¹⁴ בחי' התחתונה שבו לא נתברר הרע והפסולת ממנו ונולדים סימנים בגשמיות בבשרו שלא כדרך והנה אדם זה, כאשר מעשיו ראויים והוא תיקן את כל הדברים והבחינות שלמעלה, עדיין ייתכן שב"עור בשרו" — המדרגה התחתונה שבו — הרע והפסולת לא נבררו, ונוצרים בבשרו סימנים גשמיים שלא כדרך

כעת פונה המאמר לנגעים עצמם. אדם שבמדרגת אדם עשוי לברר את כל כוחותיו הנעלים, ובכל זאת ב"עור בשרו", השכבה התחתונה והחיצונית ביותר שלו, עשויים להישאר רע ופסולת שטרם נבררו; שארית זו מתגלה כסימנים גשמיים בבשרו, שאינם נוצרים בדרך הטבע.

הטבע והם הנגעים שאינם מליחות המצויים כמ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון]¹⁵ שמצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החורבן מפני שאינו מצויין כלל¹⁶ שיהי' [שיהיה] שינוי בכשר עצמו בלא שום ליחה שהרי הוא כמראה החמה עמוקה מן הצל¹⁷ וכו'.

הטבע; והם הנגעים, שאינם באים מן הליחות המצויות. כפי שכותב הרמב"ם, מצוות הנגעים אינה נוהגת בזמן הזה, לאחר החורבן, משום שלא מצוי כלל שינוי בכשר עצמו בלא שום ליחה, שהרי הוא "כמראה החמה עמוקה מן הצל" וכו'.

מחלות עור רגילות נתפסו כנובעות מליחות הגוף, כלומר מן ה"מרות" של הרפואה העתיקה, ואילו הנגעים אינם נובעים מכך. אדמו"ר הזקן מביא את דברי הרמב"ם, שמצוות הנגעים אינה נוהגת לאחר החורבן, משום שכבר אין מצוי שינוי בכשר עצמו בלי שתהיה מאחוריו ליחה — שינוי שהלובן בו נראה עמוק יותר בעור, כשם שאור השמש נראה עמוק מן הצל.

אך מעשה נסים הם מפני שברוחניות בעבודת ה' תיקן במעשיו ובירר הרע מן הטוב בכל הדברים רק פסולת שבסוף לבושו עדיין לא נתברר

אלא שאלו מאורעות ניסיים, משום שברוחניות, בעבודת ה', הוא תיקן במעשיו ובירר את הרע מן הטוב בכל הדברים; רק הפסולת שבקצה לבושו עדיין לא נבררה.

לכן הנגעים הם מאורעות ניסיים. הם באים למי שכבר בירר בעבודתו הרוחנית את הרע מן הטוב בכל הדברים, ורק הפסולת שנותרה בקצה לבושו — השכבות החיצוניות ביותר המכסות את פנימיותו — עדיין לא נבררה.

לכן נולדו בבשרו וגם נגעים דברים גבוהים¹⁸ הן שאינו נק' טמא עד שיקראנו הכהן טמא^{19,20} וכשעדיין לא קרא לו שם טמא אין הנגעים בכלל טומאה

לכן הם נוצרו בבשרו. ועוד, הנגעים הם דברים נעלים, שהרי האדם אינו נקרא טמא עד שהכהן קורא לו טמא; וכל עוד [הכהן] לא קרא לו בשם "טמא", הנגעים אינם בכלל טומאה,

מכיוון שהעבודה הפנימית הושלמה, השארית האחרונה מתגלה בחוץ, בבשרו. מכאן גם נקודה נוספת: הנגעים נעלים מצד עצמם, שכן על פי ההלכה הנגע מטמא את האדם רק לאחר שהכהן מכריז עליו שהוא טמא. לכן, עד אז אין זו טומאה כלל.

אלא אדרבה הם אורות עליונים²¹ רק שהם דינא קשיא דקדושה²² כדאיתא בע"ח [בעץ חיים]²³ ע"ש (ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ס"פ תזריע במ"ש והבן ענין גדול שאין טומאות הצרעת ככל שאר טומאות כו' ע"ש)

אדרבה, הם אורות עליונים, אלא שהם דין קשה של קדושה, כפי שמוכח בעץ חיים, עיין שם. (ועיינו בהרמ"ז על הזוהר, בסוף פרשת תזריע, על מה שכתב: "והבן ענין גדול שאין טומאות הצרעת ככל שאר טומאות" וכו', עיין שם.)

לפני שהכהן מדבר, הנגע הוא אור עליון, "דין קשה של קדושה": חומרה השייכת לצד הקדושה. בעץ חיים נאמר שהנגע אינו הטומאה עצמה, אלא דינים קשים של קדושה, שממנה כוחות הטומאה יונקים; וגם הרמ"ז על הזוהר מדגיש שטומאת הצרעת שונה מכל הטומאות האחרות.

והובא אל אהרן הכהן²⁴ שנתעלים ע"י הכהן שהוא חסד עילאה דרועא ימינא^{25, 26} ויוכל להמתיק דינים כשאומר טהור²⁷ מתטהרים הנגעים ונהפכו לטוב גמור ויש נגעים שלא יוכל הכהן להעלותם ולהמתיק

[ולהמתיקם]

"והובא אל אהרן הכהן": הם מתעלים באמצעות הכהן, שהוא חסד עליון, "הזרוע הימנית", וביכולתו להמתיק את הדינים. כשהוא אומר "טהור", הנגעים נטהרים והופכים לטוב גמור. ויש נגעים שהכהן אינו יכול להעלות ולהמתיק.

הפסוק ממשיך: "והובא אל אהרן הכהן". הכהן מייצג את החסד העליון, שתיקוני הזוהר מכנה "הזרוע הימנית", והחסד יכול להמתיק דינים קשים: כשהכהן מכריז על האדם שהוא טהור, הנגע עצמו נטהר והופך לטוב גמור. אולם יש נגעים שהכהן אינו יכול להעלות ולהמתיק.

ולכן אין נגעים נהוג בזמננו זה דהיינו שאין מצויים בבני אדם מפני שהם מורים על התבררות הרע מן פנימיות הגוף ונפש רק בחיצוניות

לכן נגעים אינם נוהגים בזמן הזה, כלומר אינם מצויים בבני אדם, משום שהם מורים שהרע התברר מפנימיות הגוף והנפש, [ונשאר] רק בחיצוניות.

כך מוסבר מדוע נגעים אינם מצויים בזמננו. נגע יכול להופיע רק כאשר הרע כבר התברר מפנימיות הגוף והנפש ונשאר רק בחיצוניות, שם הוא יכול להופיע על העור.

וזוהו אינו בנמצא אצלנו שאף הצדיק והטוב עדיין הרע קצת בפנימיות ודי"ל [ודי למבין] (וע' מ"ש בפ' מקץ סד"ה כי אתה נרי ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] ח"א [חלק א'] פרק יו"ד):^{28, 29}

ודבר זה אינו מצוי אצלנו, שכן אפילו בצדיק ובאדם הטוב עדיין יש מעט רע בפנימיות. והדברים מובנים למי שמבין. (ועיינו כמה שכתוב בפרשת מקץ, בסוף המאמר המתחיל "כי אתה נרי"; וכן עיינו בספר של בינונים [תניא], חלק א, פרק י.)

בזמננו, אפילו מי שהוא צדיק וטוב עדיין יש בו מעט רע בפנימיות, ולכן התנאי להופעת נגעים אינו מתקיים. הטקסט מפנה לסוף המאמר בתורה אור "כי אתה נרי" (מקץ), המשווה בין הנשמות הנעלות של הדורות הקודמים, שיכלו להתגבר על הרע שבתוכן, לבין הדורות המאוחרים של עקבתא דמשיחא, הזקוקים לעמל גדול; וכן לתניא, פרק י, העוסק בצדיק שאינו גמור, שנותר בו מעט רע, הכפוף לטוב.

בעבודה

העבודה המתוארת במאמר היא לתקן באמצעות מעשיו של האדם, ולברר את הרע מן הטוב בכל ענייניו בעבודת ה', עד לשכבה החיצונית ביותר של "לבושיו".

שאלות לשיחה

1. מדוע "אדם" הוא כינוי נעלה יותר מ"איש", ואיך מדרגת אדם יכולה להיות למעלה ממדרגתו של משה, שגם המדרש עצמו מכנה אדם?
2. איך הנגעים יכולים להיות גם פסולת שלא התבררה וגם אורות עליונים, "דין קשה של קדושה"?
3. מדוע אמירת הכהן קובעת אם נגע הוא טומאה, ומה פירוש הדבר שהכהן הוא חסד עליון, היד הימנית?
4. מדוע היעדר הנגעים בזמננו מצביע על רע בפנימיות, ולא על טהרה גדולה יותר?

הערות

פסקה 1

1 אדם כי יהי בעור בשרו

ההערה מציינת שאור התורה על ויקרא (כרך א, עמ' 252) כולל הערות וביאורים למאמר זה, ומפנה לעיונים נוספים באותו כרך, עמ' 516 ו־531.

הערת קה"ת

הערות והגהות באוה"ת ויקרא-א ע' רנב. וראה שם ע' תקטז. תקלא. נתבאר בשיחת ש"פ תזריע תנש"א כרך-ב ע' 492 ואילך.

2 אדם כי יהי בעור בשרו

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, והיה בעור בשרו לנגע צרעת, והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים". המאמר מפרש את המילה "אדם" שבפסוק כשם הנעלה ביותר לאדם.

Leviticus 13:2 ויקרא י"ג:ב'

אָדָם כִּי־יִהְיֶה כְּעוֹר־בָּשָׂר שְׂאֵת אוֹר־סַפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת וְהָיָה כְּעוֹר־בָּשָׂר לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים:

When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יג, ב.

3 אדם . . שלימו דכולא

ספר הערכים חב"ד הוא אנציקלופדיה למושגים בחסידות חב"ד; ההערה מפנה לכרך הראשון, עמ' 124, ולמקורות המובאים שם, בעניין אדם כ"שלמות הכול".

הערת קה"ת

ראה ספרי הערכים-חב"ד כרך-א ע' קכד. וש"נ.

4 משה האיש

העם אמר לאהרן: "כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים, לא ידענו מה היה לו". זהו אחד הפסוקים שבהם משה נקרא "איש".

Exodus 32:1 שמות ל"ב:א'

וַיֵּרָא הָעָם כִּי־בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן־הָהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל־אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹקִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדָעָנוּ מַה־הָיָה לוֹ:

And when the people saw that Moses delayed to come down from the mount, the people gathered themselves together unto Aaron, and said unto him: 'Up, make us a god who shall go before us; for as for this Moses, the man that brought us up out of the land of Egypt, we know not what is become of him.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות לב, א.

5 איש האלקים

"וזאת הברכה אשר בירך משה איש האלקים את בני ישראל לפני מותו".

משה נקרא "איש האלקים".

Deuteronomy 33:1 דברים ל"ג:א'

וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ:

And this is the blessing wherewith Moses the man of G-d blessed the children of Israel before his death

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Psalms 90:1 תהילים צ':א'

תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹקִים אֲדֹנֵי מַעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר:

A Prayer of Moses the man of G-d. L-rd, Thou hast been our dwelling-place in all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, א. תהלים צ, א.

6 כמ"ש בזהר פ' תזריע דמ"ח ע"א

ההערה מפנה לאור התורה על ויקרא (כרך ד, עמ' 1049), בקשר לדברי הוזהר על תזריע (מח ע"א), שהמאמר מביא לעניין היות מדרגת אדם למעלה ממדרגת משה.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת ויקרא-ד ע' א"מט.

7 בחי' אדם למעלה הימנו כמ"ש בזהר פ' תזריע דמ"ח ע"א

הוזהר מלמד שמתוך הכינויים לאדם — אדם, גבר, אנוש ואיש — הנעלה מכולם הוא "אדם", "שלמות הכול והכללת הכול"; ומשה נקרא "האיש" משום שהוא מכונה עבד המלך. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות שמדרגת "אדם" נעלית ממדרגתו של משה כ"איש".

Zohar, Tazria 22:105-23:115 ספר הוזהר, תזריע כ"ב:ק"ה-כ"ג:קט"ו

So the benefit of light is only felt from its contrast with darkness, and similarly white is only known and valued from its contrast with black.' R. Isaac said: 'It is the same with sweet and bitter: a man does not know what sweet is until he tastes bitter.' We have learnt: Man in the Scripture has four names—adam, geber, enosh, ish—and the highest of them is adam.' Said R. Judah: 'But is it not written, "When a man (adam) ... ,shall bring from you an offering" (Lev. 1, 2)

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

8 ועי' ר"פ משפטים דצ"ד סע"ב

אור התורה על ויקרא (כרך א, עמ' 252) מסכם את דברי הוזהר: "אדם למעלה מאיש... משמע שיש לו נשמה דאצילות", למעלה מן המדרגה של "ויפח באפיו נשמת חיים". אור התורה על נ"ך (כרך א, עמ' 380) מצטט את הוזהר: "אם זכה יתיר... אדם דאצילות", מוסיף "והיינו אדם אחד מאלף מצאתי", ומפנה ללקוטי תורה, תזריע.

הערת קה"ת

בזהר ח"ב "אדם גבוה מאיש . . . משמע שיש לו נשמה דאצ"י ולמעלה מבחי' ויפח באפיו נשמת חיים" — אוה"ת ויקרא-א ע' רנב. ובאוה"ת נ"ך-א ע' שפ מעתיק מהוזהר "זכה יתיר כי דאיהו אדם בארץ דאצילות כי וזהו אדם אחד מאלף מצאתי." ועי' מזה בלקו"ת פ' תזריע".

9 ובמדרש ויקרא רבה ר"פ ב'

יאהל אור מצטט את המדרש על "אדם אחד מאלף מצאתי": מתוך אלף אנשים המתחילים ללמוד מקרא, מאה ממשיכים למשנה, עשרה לתלמוד,

ואחד להוראה.

הערת קה"ת

"ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי בנוהג שבעולם אלף בני אדם נכנסים למקרא יוצאים מהם מאה למשנה יוצאים מהם עשרה לתלמוד יוצא מהן אחד להוראה הה"ד אדם אחד מאלף מצאתי כו' עכ"ל" — יהל אור ע' שכא. ראה אוה"ת אוה"ת נ"ך-א ע' שעט-פ ושם "י"ל כי הנה אדם אחד מאלף מצאתי זהו שנשמתו מאצ"י". ושם ע' תט "דקאי על משה".

10 ובקהלת ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ז, כח "כהדא דתנן במנחות פרק כל קרבנות הצבור אלפא ליון, ור"ל דכמ"כ אחד מאלף היינו היותר חשוב ומשובח כו'".

11 קהלת אומר: "אדם אחד מאלף מצאתי". המדרשים המובאים בסוגריים דורשים פסוק זה.

Ecclesiastes 7:28 קהלת ז'כ"ח

אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מִצָּאתִי אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף מִצָּאתִי וְאִשָּׁה בְּכָל־אֶלֶף לֹא מִצָּאתִי:

which yet my soul sought, but I found not; one man among a thousand have I found; but a woman among all those have I not found

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 אדם אחד מאלף מצאתי אדם זה משה

על פסוק זה אומר המדרש שבדרך כלל אלף בני אדם מתחילים ללמוד מקרא, מאה מהם ממשיכים ללמוד משנה, עשרה — תלמוד, ומתוך העשרה יוצא אחד; לאחר מכן הוא דורש את "אדם אחד מאלף" על אברהם, על עמרם ועל משה.

Vayikra Rabbah 2:1 ויקרא רבה ב'א'

13 אדם זה משה שבא לאלף דור

המדרש על קהלת מביא את אותה דרשה, ובין פירושו: "אדם — זה משה, שבא לאלף דור", ואילו התורה שניתנה כאמצעותו ניתנה "לאלף דור" (תהלים קה, ח).

Kohelet Rabbah 7:28:1 קהלת רבה ז'כ"ח:א'

... וְאִשָּׁה, זוּ יוֹכֶד. דְּבַר אַחֵר, אָדָם, זֶה מֹשֶׁה. וְאִשָּׁה, אֵלֹו נָשִׁי הַמְדַּבֵּר. דְּבַר אַחֵר, אָדָם, זֶה מֹשֶׁה, שֶׁבָּא לְאֶלֶף דּוֹר. וְאִשָּׁה, זוּ הִיא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה לְאֶלֶף דּוֹר, הִיא הוּא דְכִתִּיב (תהלים קה, ח): דְּבַר צִוְּהָ לְאֶלֶף דּוֹר, מִלְּמַד שֶׁצֶפֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַקְּנָנִים וְלֹא מִצָּא קְנָן זְפוֹת מִקְּנָנֵינוּ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁפִּשְׁט יָדוֹ וְקִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה.

What my soul sought further, I did not find; one man from "one thousand I have found; but a woman among all these I did not find" (Ecclesiastes 7:28). "What my soul sought further, I did not find; one man from one thousand I have found." According to the way of the world, one thousand people enter to study Bible, one hundred of them emerge to study Mishna, ten of them emerge to study Talmud, and one of them emerges to issue rulings; that is what is written: ... "One man

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

14 יכול להיות עדיין בעור בשרו

ההערה מציינת שהנקודה הנאמרת כאן — שייתכן שעדיין יש באדם רע שלא נברר "בעור בשרו" — מבוארת בשיחת שבת פרשת תזריע-מצורע תשנ"א, שנדפסה בספר השיחות תשנ"א, כרך ב.

הערת קה"ת

נתבאר בשיחת ש"פ תו"מ תנש"א (סה"ש תנש"א ח"ב).

15 כמ"ש הרמב"ם

מלבד הרמב"ם (הלכות טומאת צרעת טז:), ההערה מפנה לשתי הערות בלקוטי שיחות, כרך כב (עמ' 72, הערה 36, ועמ' 65, הערה 9), בקשר לציטוט זה מן הרמב"ם.

הערת קה"ת

הלי טו"צ טז, י. ראה בלקו"ש חכ"ב ע' 72 הערה 36. שם ע' 65 הערה 9.

16 מפני שאינו מצויין כלל

ההערה מצטטת מלקוטי שיחות: יש לעיין אם זו הסיבה היחידה, שכן הלכות נגעים נוהגות גם בזמן שאין בית המקדש קיים (רמב"ם, הלכות טומאת צרעת יא:ו), ואין מניעות כגון [הצורך ב]כהן מיוחס וכדומה.

הערת קה"ת

צ"ע אם הכוונה רק מפני זה (כי דינם שנוהגים גם שלא בזמן הבית (רמב"ם הלי טו"צ פ"א ה"ו)) — ואין כל מניעות, כהן מיוחס וכו'. וראה תו"ש (שמות מילואים סח"י) הדעות אם נגעים נוהגין בזה"ז והטעמים. — לקו"ש חכ"ב ע' 75 הערה 53.

17 כמראה החמה עמוקה מן הצל

ברייאת מגדירה את הבהרת כ"עמוקה", כפי שנאמר: "מראה עמוק מן העור", "כמראה חמה העמוקה מן הצל". אדמו"ר הזקן מצטט תיאור זה של מראה הנגע.

Shevuot 6b:4 שבועות ו' ב:ד'

תנו רבנן: "פְּהֶרֶת" - עֲמוּקָה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וּמִרְאֵה עֲמוֹק מִן הָעוֹר"; כְּמִרְאֵה חֲמָה הָעֲמוּקָה מִן הַצֵּל. "שְׂאֵת" - אֵין שְׂאֵת אֶלָּא גְבוּהָ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "עַל כָּל הַהָרִים הָרָמִים וְעַל כָּל הַגְּבָעוֹת הַנִּשְׂאוֹת". "סִפְחַת" - אֵין סִפְחַת אֶלָּא טְפִילָה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְאָמַר סִפְחֵנִי נָא".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

18 נגעים דברים גבוהים

ההערה מציינת שהרעיון שנגעים הם דברים נעלים מבואר בסעיף 3 של שיחת לקוטי שיחות לפרשה זו משנת תשנ"א.

הערת קה"ת

נתבאר בלקו"ש לפ' זו תנש"א סעיף ג. ובשיחת ש"פ תזריע תנש"א סעיף ד.

19 שאינו נקי טמא עד שיקראנו הכהן טמא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

נגעים רפ"ג. רמב"ם הלי טומאת צרעת פ"ב ה"ב. וראה תו"כ ורש"י פרשתינו יג, ב. תו"כ ר"פ מצורע.

20 שאינו נקי טמא עד שיקראנו הכהן טמא

"הכול כשרים לראות את הנגעים, אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן: אומרים לו, אמור טמא, והוא אומר טמא; אמור טהור, והוא אומר טהור". לכן הנגע מטמא את האדם רק לאחר שהכהן מכריז עליו שהוא טמא.

Mishnah Negaim 3:1 משנה נגעים ג'א'

הכל משמאין פְּגָעִים, חוץ מן הנְּקֵרִים וְגַר תוֹשֵׁב. הַכֹּל כְּשֵׁרִים לְרֹאוֹת אֶת הַנִּגְעִים, אֶלָּא שֶׁהַטְּמָאָה וְהַטְּהָרָה בְּיַד כֹּהֵן. אוֹמְרִים לוֹ אָמַר טָמָא, וְהוּא אוֹמֵר טָמָא. אָמַר טָהוֹר, וְהוּא אוֹמֵר טָהוֹר. אֵין רוֹאִים שְׁנֵי נִגְעִים

את המילה "אדם" שבפסוק כשם הנעלה ביותר לאדם.

Leviticus 13:2 ויקרא י"ג:ב

אדם כי־יהיה בעור־בשרו שאת או־ספחת או בהרת והיה בעור־בשרו
לִנְגַע צֶרַעַת והוא אֶל־אֶהְרֹן הכֹהֵן או אֶל־אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹהֲנִים:

When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יג, ב.

25 חסד עילאה דרועא ימינא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה.

26 חסד עילאה דרועא ימינא

בתפילת הפתיחה של אליהו (פתח אליהו) מתוארות הספירות כגוף: "חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא". הכהן מזוהה עם החסד העליון הזה.

Tikkunei Zohar 17a:16-17 תקוני זוהר י"ז א:ט"ז-י"ז

ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תרין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבע"פ קרינן ליה. מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבין. ועל אליו תרין כתיב*הנסתרות ליי אלקינו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

27 שנתעלים ע"י הכהן . . כשאמר טהור

ההערה מצטטת מלקוטי שיחות: פירוש הדבר הוא שמהותו של הנגע עצמו, לפני שהכהן קורא לו טמא, אינה עניין של טומאה אלא, להפך, עניין של קדושה.

הערת קה"ת

"וזאת אומרת שעצם החפצא ד"נגע" (קודם קריאת שם טמא ע"י הכהן) אינו ענין של טומאה, אלא אדרבה ענין של קדושה" בלקו"ש שם.

28 ועיין הרמ"ז . . והבן ענין גדול

במאמר הבא חוזר אדמו"ר הוקן לעניין זה ומצטט מעץ חיים ש"הנגע אינו טומאה בעצמו, רק דין קשה". הוא מסביר שמן הנגע נמשכת אחר כך יניקה לקליפת נוגה של אצילות — שבה טוב ורע מעורבים — והיא הטומאה כאשר הנגע מוכרז טמא. הוא מפנה שוב לרמ"ז בסוף תזריע, ובהמשך מצטט את דבריו שטומאת הצרעת אינה כיתר הטומאות. הוא משתמש בכך גם להסביר מדוע שעה לבנה שקדמה לבהרת טהורה.

הערת קה"ת

ראה לקמן כד, א שמעתיק לשון הרמ"ז.

29 ועיין בשש"ב ח"א פרק יו"ד

תניא, פרק י': מי שמסלק את הרע אך לא הפך אותו לטוב הוא "צדיק שאינו גמור"; נותר בו מעט מן הרע, הכפוף ובטל בפני הטוב מפני שהוא מועט כל כך. צדיק גמור, שהפך את הרע שבו לטוב, הוא נדיר. הטקסט מפנה כאן לעניין הרע שנתר אפילו בצדיק.

Tanya, Likkutei Amarim 10 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים י'

כֹּאֶחֶד, בֵּין בָּאִישׁ אֶחָד וּבֵין בְּשָׁנֵי אַנְשִׁים, אֶלֶּא רֹאֶה אֶת הָאֶחָד וּמִסְגִּירוֹ וּמִחְלִיטוֹ וּפּוֹטְרוֹ, וְחֹזֵר לְשָׁנִי. אִין מִסְגִּירִין אֶת הַמִּסְגֵּר וְלֹא מִחְלִיטִין אֶת הַמִּחְלֵט. אִין מִסְגִּירִין אֶת הַמִּחְלֵט, וְלֹא מִחְלִיטִין אֶת הַמִּסְגֵּר. אֶבֶל בְּתַחֲלָה, בְּסוֹף שְׂבוּעַ, הַמִּסְגֵּר מִסְגִּיר, ...

Everyone can become impure from negaim, except for a non-Jew and a resident alien. All are qualified to inspect negaim, but only a priest may declare them unclean or clean. He is told, "Say: 'unclean,'" and he repeats "unclean," or "Say: 'clean,'" and he repeats "clean." Two negaim may not be inspected simultaneously whether in one man or in two men; rather he inspects one first and isolates him, certifies him as unclean or pronounces him clean, and then he inspects the second. One who is isolated may not be

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

21 אורות עליונים

הערה 34 בשיחה מציינת שנגע מורכב מאותיות ענג, כפי שמצוין בזהר, ומציעה ש"האורות העליונים" של הנגעים הם התענוג העליון. השיחה עצמה מבארת בהרחבה את שתי הנקודות שנאמרו כאן — שהנגעים הם פסולת שטרם נבררה ושהם דברים נעלים, אורות עליונים — הנראות מנוגדות, ומראה כיצד הן קשורות ותלויות זו בזו.

הערת קה"ת

"להעיר ש"נגע" אותיות "ענג" (זהר ח"א כו, ריש ע"ב. ח"ב סה, ב. ח"ג רעג, א ועוד). ועפ"י י"ל שה"אורות עליונים" ד"נגעים" קאי על בחי' "עונג העליון" — שיחת ש"פ תו"מ תנש"א (סה"ש תנש"א ח"ב) הערה 34. ושם בהשיחה מבאר בארוכה ב' ענינים הא' שהנגעים הם רק פסולת שעדיין לא נתברר, והב' שהם דברים גבוהים אורות עליונים, שלכאורה הם ענינים הפכיים, וביאר שם שייכותם ושתלויים זה בזה. ע"ש.

22 דינא קשיא דקדושה

בפירוש הפסוק "אדם כי יהיה בעור בשרו" כותב עץ חיים: "ואל תתמה על זה, כי הנגע אינו הטומאה עצמה, אלא דינים קשים קדושים, שמהם יונקים החיצונים הטמאים, ואינו מתתקן אלא על ידי אהרן הכהן, אבא עילאה". זהו עץ חיים שאדמו"ר הוקן מצטט בעניין הנגע כדין קשה של קדושה.

Sefer Etz Chaim 38:7 עץ חיים ל"ח:ז

... והנה כאשר יש סגירו דנהורא עלאה שהם מוחין מצד אבא ואין שם מוחין רק מצד אמא אז נקרא נגע והוא מ"ש בזהר שהוא כח הדינין קשים דקדושה עלאה הגרשת את החיצונים ואת הקל"י כנודע כי בחי' בינה דוחה את החיצונים בסוד התכלת אלא שאין כח הזה בבינה רק ע"י היותה יחד עם החכמה אבל עתה שהיא לבדה בלתי חכמה אינו כך ולסבה זאת ג"כ היא עתה דינא קשיא להיותה נפרדת מן החכמה לכן נגע גימטריא קכ"ג כמנין מילוי של אהי"ה דאלפ"יין כי הוא קמ"ג והמילוי לבדו הם גימטריא קכ"ג ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

23 כדאיתא בע"ח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שי לאה ורחל פ"ז [כ]. וראה לקמן כד, ג.

24 והוא אל אהרן הכהן

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, והיה בעור בשרו לנגע צרעת, והוא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים". המאמר מפרש

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Midrash Rabbah -- TE (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/tazria/5/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק